

<https://doi.org/10.52449/1857-4114.2020.36-2.03>

CZU: 796.015:33

FORMAREA COMPETENȚELOR ANTREPRENORIALE LA SPORTIVII DE PERFORMANȚĂ PENTRU DEZVOLTAREA MEDIULUI DE AFACERI ÎN REPUBLICA MOLDOVA (CADRU CONSTATATIV)

*Popa Ghenadie*¹, ORCID: 0000-0003-0339-1871

*Dorgan Viorel*², ORCID: 0000-0002-4649-4734

*Amelichin Ecaterina*³, ORCID: 0000-0002-5032-9424

^{1,2,3}*Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova*

Rezumat. Pentru ca domeniul sportului să fie în permanentă dezvoltare, se consideră deosebit de necesară stabilirea unei continuități sportiv-profesionale, în care să fie reflectată manifestarea volumului de competențe ale sportivilor de performanță în cadrul activității ulterioare, după încheierea carierei sportive. Aceștia, cu siguranță, cunosc în detalii specificul antrenamentului multianual, strategiile, tehnologiile, metodologiile de pregătire și, evident, se consideră persoanele potrivite pentru a deveni antreprenori în activitățile sportive, producând, astfel, promovarea domeniului. În articolul de față sunt descrise unele modalități novatoare, care pot sta la baza formării competențelor antreprenoriale la sportivii de performanță, pentru dezvoltarea mediului de afaceri în Republica Moldova. Studiul este axat pe relatarea opiniilor multor specialiști ai domeniului, ale sportivilor de performanță, și, evident, pe elaborările investigaționale ale autorului, toate fiind orientate spre elaborarea unui curs special de lecții în cadrul disciplinei de referință, care va oferi cea mai elocventă informație în sensul pregătirii profesionale înalte pentru activitatea de antreprenariat.

Cuvinte-cheie: competențe, mediu de afaceri, sportivi de performanță, antreprenariat, continuitate, constatare, program de formare.

Actualitatea

Studiul privind metodologia formării competențelor pentru activitatea de antreprenariat în sport este condiționat de concepția de dezvoltare și promovare a antreprenariatului cu caracter inovațional pentru sportivii de performanță, care se află spre finele carierei sportive [2, 3, 4, 7]. Acest deziderat a impus stabilirea obiectivelor, a direcțiilor și căilor de dezvoltare a fenomenului de antreprenariat, precum și determinarea principiilor și mecanismelor de implementare în scopul asigurării condițiilor favorabile pregătirii profesionale a sportivilor de performanță pentru activitățile antreprenoriale în business-ul inovațional mic și mijlociu din Republica Moldova.

Concepția antreprenariatului inovațional din Moldova corespunde priorităților dezvoltării socioeconomice pe termen lung, reflectate în Programul Guvernului Republicii Moldova „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” [2, 5, 6].

Totodată, este de menționat că, în ultimii ani, în Republica Moldova s-a înregistrat o tendință de reducere a numărului de edificii sportive: terenuri de sport, stadioane, săli de sport, bazine de înot etc. [3, 7, 8] În condițiile economice noi, menținerea edificiilor sportive într-o stare satisfăcătoare a devenit o problemă dificilă. Astfel, devine necesară dezvoltarea infrastructurii sportive, care poate constitui obiectul creării condițiilor pentru *consolidarea parteneriatelor între știință și business*,

precum și pentru intensificarea *activității de afaceri în Republica Moldova*.

La dezvoltarea mediului de afaceri național, o contribuție esențială o pot aduce anume sportivii de performanță, după încheierea activității competiționale, prin deschiderea unor business-uri în domeniu, având ca rezultate finale și construcția unor edificii sportive. Evident, edificiile sportive, unde se fac antrenamente zilnic și se desfășoară competiții, trebuie prevăzute cu o infrastructură respectivă, inclusiv: cabinet medical, sală de masaj, cabinet de fizioterapie, vestiar cu grup sanitar, sală de hidroterapie cu dușuri și căzi, saună, sală de oxigenare și aeroionizare, sală de relaxare prin muzică, lecturi, rehidratare, vitaminizare etc. De asemenea, e necesar să fie prevăzute cabinete pentru profesori, antrenori, instructori, camere pentru arbitri, magazii pentru echipamentul sportiv, inventar și alte materiale [4, 5, 7].

În acest context, crearea unor astfel de construcții contribuie, cu siguranță, la dezvoltarea mediului de afaceri în țara noastră și la o creștere a interesului și calității vieții sportive.

Scopul studiului. Constă în determinarea modalităților novatoare de formare a competențelor antreprenoriale la sportivii de performanță, pentru dezvoltarea mediului de afaceri în Republica Moldova, prin elaborarea de noi programe de pregătire, la care să participe toată elita managerială din sportul autohton prin intervievarea acestora (a specialiștilor-manageri ai domeniului și, evident, a sportivilor de performanță), subiectele fiind selectate din perspectiva exigențelor de cunoaștere a mediului de afaceri în domeniul sportului în special și a dezvoltării sociale în țara noastră în general.

Obiectivele studiului. Acest studiu a avut un caracter constatativ; respectiv acțiunile au fost centrate pe realizarea următoarelor obiective:

- cercetarea obiectivelor activității antreprenoriale și inovaționale a sportivilor de performanță, identificarea metodelor și

mecanismelor de atingere a acestor obiective, în corespundere cu principiile de dezvoltare a societății Republicii Moldova;

- elaborarea și aplicarea unui chestionar de cercetare științifică relevant în contextul temei studiate, unde întrebările formulate au fost cu referință la diferite documente de politici, potențialul existent în țară (valori, tradiții, resurse), realitățile, cerințele și provocările economiei globale bazate pe competitivitate, competență și capacități de dezvoltare;

- prelucrarea rezultatelor sondajului de opinii în vederea obținerii părerilor respondenților privind chestiunile de interes, pe baza cărora să fie posibilă concretizarea planului general al cercetării experimentale de bază;

- stabilirea cadrului de referință asupra competențelor pentru proiectarea procesului de pregătire a sportivilor de performanță care, la finalizarea carierei sportive, vor opta pentru realizarea propriei viziuni asupra activității de antreprenoriat, în vederea inițierii unei afaceri;

- elaborarea unui model/sistem al conținutului competențelor antreprenoriale și inovaționale caracteristice activității de antreprenoriat în domeniul sportului, care, ulterior să fie propuse sportivilor/studentilor în cadrul procesului educațional-instructiv academic prin inițierea, organizarea și desfășurarea unui curs special de lecții.

Metodele științifice relevante utilizate în cercetare sunt: metoda studiului literaturii de specialitate; observația pedagogică; metoda anchetei de tip chestionar; metoda de măsurare și evaluare; metode statistico-matematice; metoda grafică și tabelară.

Studiul literaturii de specialitate a fost utilizat pentru a crea posibilitatea documentării în ceea ce privește opiniile specialiștilor cu privire la principalele activități de cercetare în domeniul antreprenoriatului sportiv și inovațional, al consolidării mediului de afaceri din Republica Moldova.

Observațiile pedagogice au permis obținerea unor informații complexe, care a avut avantajul de a reda comportamentul natural,

efectiv al consumatorilor de sport.

Elementul principal al studiului: **metoda anchetei de tip chestionar** a vizat acumularea de date privind motivația învățării viitorilor specialiști ai domeniului pentru activitatea de antreprenoriat. Conținutul chestionarelor sociologice elaborate și aplicate pe parcursul cercetării noastre au fost formulate în corespundere cu scopul cercetării și obiective stabilite. Structura și conținutul acestora, pentru fiecare studiu realizat, au urmărit o schemă logică, cuprinzând atât întrebări generale, cât și specifice. Înainte de a fi aplicate categoriilor de respondenți, chestionarele au fost validate printr-o cercetare de tip instrumental (anchetă pilot) realizată pe un anumit număr de persoane.

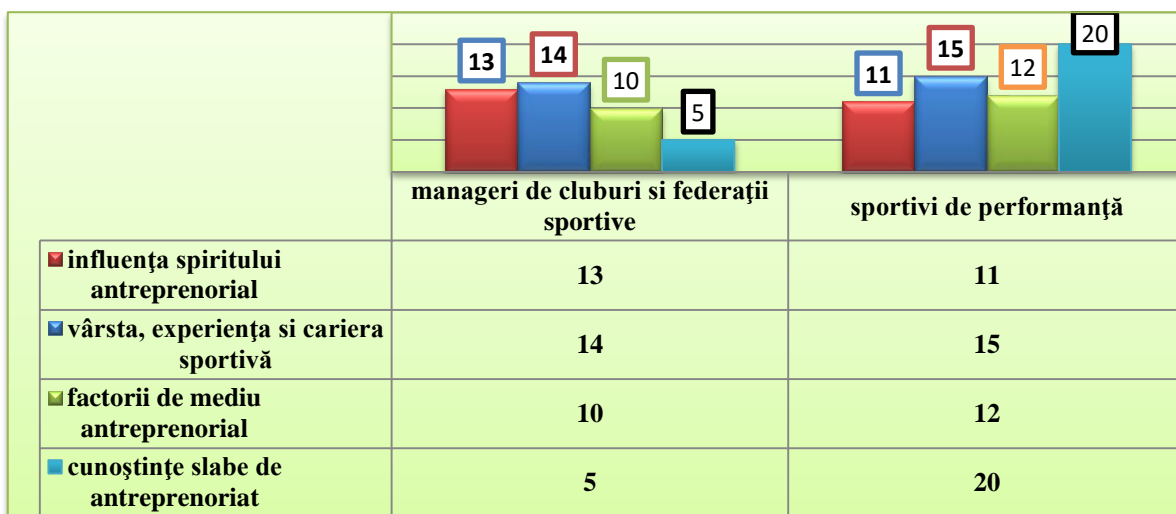
Studiul s-a realizat prin **chestionarea** a două grupuri de respondenți: unul cu manageri de nivel superior din organizațiile sportive naționale (cluburi sportive private și federații sportive naționale), respectiv 59 de persoane, și al doilea, cu sportivi de performanță aflați în exercitarea carierei sportive și alții aflați deja la sfârșitul acesteia (43 de sportivi de la diferite probe olimpice). Rezultatele interviurilor au fost analizate și interpretate în laboratorul științific al Catedrei Managementul Culturii Fizice, Facultatea de Pedagogie, USEFS, Chișinău.

Discuțiile de grup s-au axat pe următoarele teme principale:

- organizarea procesului de antreprenoriat;
- perfecționarea pregătirii profesionale, comunicarea și motivarea absolvenților/sportivilor din entitățile sportive;
- obiectivele și elementele pe care le evidențiază inițierea unei afaceri în domeniul culturii fizice;
- instrumentele de comunicare utilizate și influența acestora asupra dezvoltării mediului de afaceri din țara noastră.

Rezultate și discuții

La întrebarea „Cunoașteți care sunt factorii ce ar putea influența decizia înființării unei afaceri în domeniul culturii fizice?”, majoritatea categoriilor de respondenți a menționat că printre aceștia se încadrează: influența crescută asupra spiritului antreprenorial a nivelului de educație și a studiilor efectuate (24%), vârsta, experiența de muncă și cariera sportivă (29%); factorii de mediu antreprenorial: economia, sursele de finanțare, asistența consultativă, personalul de suport, condițiile legale și de organizare a afacerii în domeniu (22%); cunoștințe slabe în domeniul antreprenoriatului (25%), în special în ce privește amplasarea, sectorul de piață, abilitățile necesare domeniului de activitate selectat etc.

Fig. 1. Răspunsurile cu privire la factorii ce ar putea influența decizia înființării unei afaceri în domeniul culturii fizice

În ceea ce privește răspunsurile la întrebarea „Credeți că dispuneți de posibilități și resurse proprii necesare pentru a începe o afacere în domeniul culturii fizice?” (Figura 2), majoritatea subiecților au afirmat că, în general, resursele nu sunt întotdeauna suficiente (57%), nu dispun de posibilități financiare (32%) pentru deschiderea unei afaceri, iar 11% au menționat că au aceste

posibilități. Referitor la cele 57% înregistrate, probabil, managerii și sportivii de performanță consideră că acestea nu sunt suficiente, în principal din considerentul raportării posibilităților și a resurselor reale la posibilele beneficii. De asemenea, au precizat aceștia, finanțarea ideii de afaceri este un aspect central, constituind, deseori, o barieră serioasă în dezvoltare.

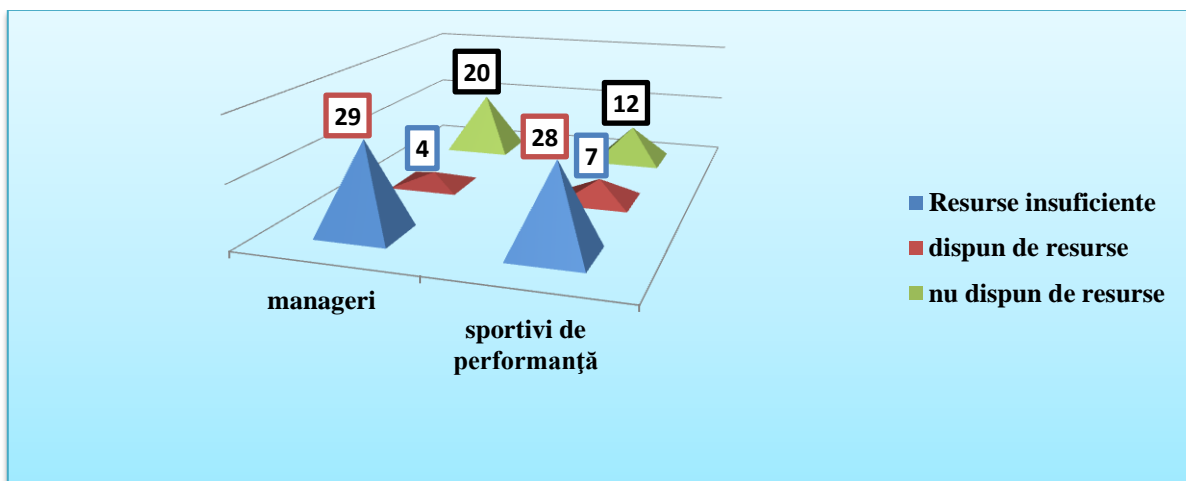

Fig. 2. Răspunsurile cu privire la posibilitățile și resursele necesare deschiderii unei afaceri în domeniul culturii fizice

Referitor la întrebarea „Cunoașteți care sunt etapele de identificare a unei afaceri reușite?” (Figura 3), respondenții au menționat în proporție de 33% că nu cunosc, 28% au precizat că inovația și creativitatea sunt calități

importante în găsirea unei afaceri reușite în domeniu, 18% au dat răspunsuri afirmative la această întrebare, iar 21% au recunoscut că le-a fost greu să răspundă la această întrebare.

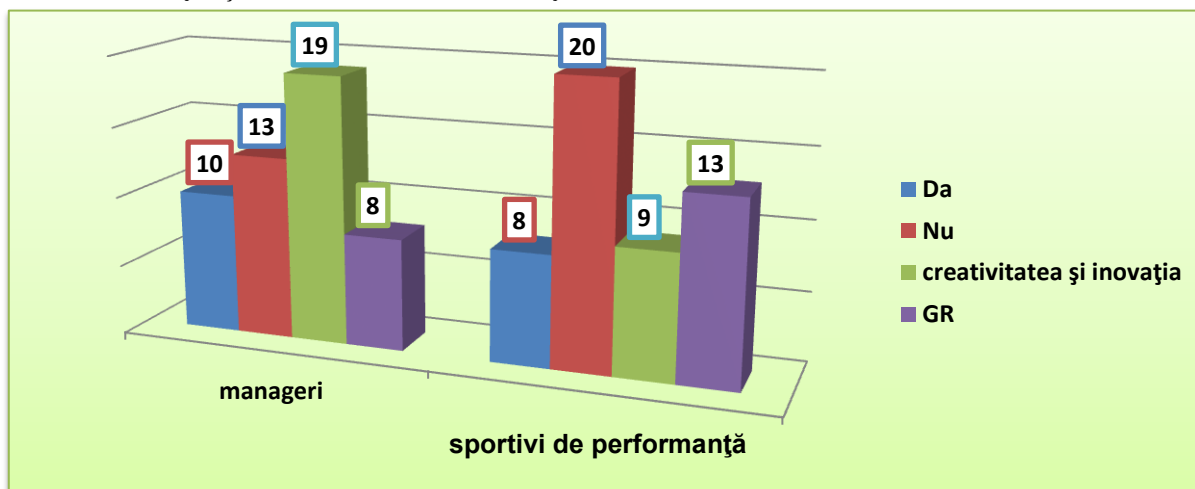

Fig. 3. Răspunsurile cu privire la etapele unei afaceri de succes

Cu privire la întrebarea „Puteți menționa care dintre motivele enumerate contribuie la determinarea inițierii unei afaceri în domeniu?”, 31% au afirmat că interesele și dorințele personale îi determină să inițieze o afacere în domeniu; 11% - familia și rudele, 35% - relațiile sociale și societatea, iar 23% au precizat că dezvoltarea personală și profesională.

La întrebarea „Puteți menționa care dintre calitățile enumerate pot constitui profilul antreprenorului de succes în domeniul culturii fizice?”, din răspunsurile acumulate se poate observa că talentul și clarviziunea sunt calități foarte importante (24%); intuiția (26%); charisma și calitățile de lider (12%); caracterul independent (29%); disponibilitate la resurse financiare și existența unui plan de afaceri (9%).

Referitor la întrebarea „V-ați gândit vreodată la cariera Dvs. ca la o afacere?”, subiecții au dat răspunsuri pozitive într-un procent semnificativ, respectiv 68%, răspunsuri negative - 7%, iar 25% au

menționat că de puține ori au echilibrat cariera personală cu afacerea.

La întrebarea „Cunoașteți semnificația corectă a conceptelor de antreprenor și antreprenoriat?”, majoritatea categoriilor de respondenți au menționat că, în general, o cunosc (37%), însă ar dori să-și îmbunătățească cunoștințele în acest domeniu (42%). 21% nu cunosc semnificația corectă a acestor concepte.

Elemente novatoare ale studiului

Pe baza propriei inițiative a echipei de cercetare și luând în calcul și aceste rezultate, precum și alți factori care pot fi în măsură să propulseze fenomenul de antreprenoriat în favoarea viitorului specialist în domeniul sportului, a fost elaborat complexul de competențe considerate categoric necesare pentru formarea profesională a viitorilor antreprenori pentru mediul de afaceri din Republica Moldova.

În Tabelul 1 sunt reflectate competențele generale ce urmează a fi dobândite de către pretendent prin studierea acestei discipline, iar în Tabelul 2 competențele specifice.

Tabelul 1. Competențe generale

Competențele generale
1. Utilizarea limbajului de specialitate în relațiile de comunicare.
2. Valorificarea informațiilor, a metodelor și mijloacelor specifice disciplinei de studiu.
3. Utilizarea cunoștințelor, metodelor și mijloacelor specifice disciplinei de studiu, în vederea dezvoltării capacității de antreprenoriat.
4. Aplicarea sistemului de reguli specifice organizării și practicării activităților de antreprenoriat și adoptarea unui comportament adecvat în cadrul relațiilor interpersonale și de grup.
5. Valorificarea cercetării științifice în domeniul antreprenoriatului în corespundere cu obiectivele fixate, cu problematica de investigare, cu datele culese și analizate și, nu în ultimul rând, conturarea soluțiilor.

Mai jos sunt prezentate competențele specifice, conținuturile și activitățile de învățare care vor sta la baza elaborării curriculum-ului disciplinei pentru cursurile respective. Astfel, pot fi prevăzute următoarele competențe, pe care trebuie să le însușească studentul. Studentul va fi competent: să definească conceptele de afacere, profit și

antreprenor; să prezinte specificul activității de antreprenoriat; să prezinte trăsăturile de caracter ale întreprinzătorilor; să concretizeze care sunt factorii ce determină și influențează comportamentul antreprenorial; să elaboreze un plan de acțiune al unei afaceri în sport; să precizeze importanța antreprenoriatului inovațional.

Tabelul 2. Competențe specifice

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Deprinderi de documentare și elaborare a planurilor de acțiune al afacerilor în sport în corespundere cu sursele de finanțare. ➤ Abilități de prezentare a anumitor obiective specifice activității de antreprenoriat. ➤ Cunoștințe procedurale, legale cu privire la actele de înființare a unei organizații sportive și înregistrarea acestora la organele competente. ➤ Însușirea diferitelor tehnici de interpretare a legislației ce reglementează activitatea de antreprenoriat în domeniu.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Abordarea integrată a cunoștințelor despre antreprenoriat și aprofundarea procedurilor de cercetare științifică interdisciplinară. ➤ Cunoașterea metodelor de lucru în domeniul elaborării unui plan de afaceri. ➤ Formarea abilităților necesare cooperării multidisciplinare, comunicării și edificării de relații parteneriale fundamentate pe aplicarea cunoștințelor însușite și dezvoltarea raționamentelor științifice transdisciplinare.

De asemenea, studentul va fi competent: să menționeze care sunt instituțiile legale ce monitorizează funcționarea legală a antreprenoriatului în Republica Moldova; să identifice și să prezinte elementele definitorii ale mediului extern al entităților sportive ce le furnizează informații de bază, juridice și economice; să prezinte și să definească principalele forme juridice de organizare a unei afaceri sportive; să identifice și să interpreteze cadrul legal pentru organizarea și desfășurarea activității afacerilor particulare; să elaboreze planurile de reorganizare a entității sportive.

În alt rând, studentul va fi competent: să definească și să înțeleagă conceptele de drept, drept sportiv, raport social, raport juridic, persoană juridică, persoană fizică; să acumuleze cunoștințe cu privire la patrimoniu, fapte și acte juridice; să cunoască, să aplice și să interpreteze legislația cu privire la antreprenoriat în Republica Moldova; să cunoască legea cu privire la cultura fizică și sport, precum și alte acte normative ce reglementează domeniul sportiv.

Atât aceste rezultate, cât și un șir de alte cerințe vor reprezenta disciplina numită: „Antreprenoriat, elemente de drept și aplicare a legislației sportive în activitatea sportivă”, propusă să fie predată studenților din anul I de la specializarea de referință.

Concluzii

✓ Acest studiu a permis a determina necesitatea elaborării și aplicării chestionarului sociologic cu specialiștii în domeniul sportiv și sportivii de performanță, ale căror opinii pot fi luate în calcul și pot contribui la stabilirea și elaborarea conținutului la disciplina „Antreprenoriat, elemente de drept și aplicare a legislației sportive în activitatea sportivă”, care să contribuie, la rândul ei, la formarea cunoștințelor teoretice/practice în concordanță cu necesitatea dobândirii competențelor profesionale, antreprenoriale și inovaționale solicitate de referențialul specialistului din domeniu.

✓ Părerile respondenților au coincis în mare parte cu propunerile proprii ale echipei de cercetare, iar motivele care stau la baza inițierii unei astfel de discipline sunt de neconceput.

✓ Studiarea materialului inclus în tematica de studiu, precum și evaluarea rezultatelor studenților va oferi posibilitatea de a cunoaște gradul de îndeplinire a sarcinilor didactice, de atingere a obiectivelor activității antreprenoriale, având efecte pozitive asupra angajării în serviciu, aceasta făcând ca fenomenul de antreprenoriat să aibă continuitate.

Argument. Ca un argument la descrierea rezultatelor studiului de față se poate menționa

că ideile și elaborările inovatoare, precizările și doleanțele expuse pe marginea subiectului de antreprenariat, fiind transpuse în practica procesului de pregătire profesională a viitorilor specialiști în domeniul sportului, vor oferi studenților posibilitatea de a însuși o bogată

experiență de cercetare în domeniul antreprenariatului și managementului sportiv, fapt ce le va asigura dobândirea de deprinderi și competențe pentru o carieră profesională eficientă în calitate de antreprenori sau manageri în cadrul instituțiilor de profil.

Referințe bibliografice:

1. Apostu A. (2010). *Îmbunătățirea managementului competiției sportive*. Rezumat al tezei de doctor. Cluj Napoca, p. 4-6.
2. Budevici-Puiu L., Manolachi V. (2016). *Management și legislație în educația fizică și sport*. Chișinău: USEFS, p. 3-20.
3. Budevici A. (2000). *Management în educație fizică și sport*. Iași, p. 11-19.
4. Budevici A. (2004). *Filosofia sportului și a activităților de loisir*. Iași: Universitatea „A.I. Cuza”, Facultatea de Educație Fizică și Sport, p.8-11.
5. Budevici L. (2012). *Legislație sportivă națională și internațională*. Chișinău: Editura Valinex. 159 p.
6. Daft R. L. (2012). *Management*. Thompson Education, p. 34.
7. Manolachi V. (2016). *Managementul și dezvoltarea durabilă a sportului*. Chișinău: USEFS, p. 29-48.
8. Voicu A. (1998). *Managementul organizațiilor și activității sportive*. Cluj-Napoca: Ed. Risoprint. 247 p.